

RAAP-NOTITIE 2295

Plangebied Da Costa te Dieren

Gemeente Rheden

**Archeologisch vooronderzoek: een bureau- en
inventariserend veldonderzoek**

Colofon

Opdrachtgever: SAB Arnhem

Titel: Plangebied Da Costa te Dieren, gemeente Rheden; archeologisch vooronderzoek:
een bureau- en inventariserend veldonderzoek

Status: eindversie

Datum: juni 2007

Auteur: *D. Kastelein*

Projectcode: RHDC

Bestandsnaam: N02295-RHDC.doc

Projectleider: dr. N.W. Willemse

Projectmedewerker: ing. F.R.P.M. Miedema

ARCHIS-vondstmeldingsnummer: niet van toepassing

ARCHIS-waarnemingsnummers: niet van toepassing

ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer/CIS-code: 23147

Autorisatie: drs. H.F.A. Haarhuis

ISSN: 0925-6369

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V.

telefoon: 0294-491 500

Leeuwendeldseweg 5b

telefax: 0294-491 519

1382 LV Weesp

E-mail: raap@raap.nl

Postbus 5069

1380 GB Weesp

© RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2007

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Samenvatting

In opdracht van SAB Arnhem heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau op 26 juni 2007 een bureau- en inventariserend veldonderzoek uitgevoerd in verband met geplande nieuwbouw in plangebied Da Costa te Dieren in de gemeente Rheden. Doel van dit onderzoek was allereerst het middels bureauonderzoek verwerven van informatie over bekende en te verwachten archeologische waarden teneinde een gespecificeerde verwachting op te stellen. Het doel van het veldonderzoek was vervolgens die verwachting te toetsen en, voor zover mogelijk, een eerste indruk te geven van de kwaliteit (gaafheid en conservering), aard, datering, omvang en diepteligging van eventueel aangetroffen archeologische vindplaatsen.

Tijdens het veldonderzoek zijn in het plangebied geen intacte archeologische resten aangetroffen. Naar verwachting zal er als gevolg van de geplande werkzaamheden dan ook geen verstoring van archeologische waarden optreden. Derhalve worden geen aanbevelingen voor archeologisch vervolgonderzoek gedaan.

1 Inleiding

1.1 Kader en doelstelling

In opdracht van SAB Arnhem heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau op 26 juni 2007 een bureau- en inventariserend veldonderzoek uitgevoerd in verband met geplande nieuwbouw in plangebied Da Costa te Dieren in de gemeente Rheden. Het bureau- en inventariserend veldonderzoek diende te worden uitgevoerd omdat realisatie van de plannen zou kunnen leiden tot aantasting of vernietiging van mogelijk aanwezige archeologische resten. Doel van het bureauonderzoek was het verwerven van informatie over bekende en verwachte archeologische waarden teneinde een gespecificeerde verwachting op te stellen. Doel van het veldonderzoek was het toetsen van die archeologische verwachting en, indien mogelijk, een eerste indruk geven van de kwaliteit (gaafheid en conservering), aard, datering, omvang en diepteligging van eventueel aangetroffen archeologische resten.

1.2 Plangebied/Onderzoeksgebied

Het plangebied (ca. 1 ha) is omsloten door de Harderwijkerstraat, de Kollinglaan, de Beverodelaan en de Admiraal Helfrichlaan (figuur 1). Het gebied staat afgebeeld op kaartblad 33G van de topografische kaart van Nederland (schaal 1:25.000); de centrumcoördinaat is 203.429/452.089. Ten tijde van het onderzoek was het plangebied deels in gebruik als bos en deels als braakliggend terrein.

1.3 Onderzoeksofzet en richtlijnen

Het onderzoek bestond uit een bureauonderzoek en een veldonderzoek. Het veldonderzoek is beperkt gebleven tot een karterend booronderzoek.

Het bureau- en inventariserend veldonderzoek is uitgevoerd volgens de normen die gelden in de archeologische beroepsgroep c.q. de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie versie 3.1 (KNA). RAAP Archeologisch Adviesbureau en de door RAAP toegepaste procedures zijn goedgekeurd door het College voor de Archeologische Kwaliteit (CvAK), die valt onder de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB; <http://www.sikb.nl>). In het kader van het Interimbeleid werkt RAAP onder de opgravingsvergunning van de Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten. Zie tabel 1 voor de dateringen van de in deze notitie genoemde archeologische perioden.

2 Bureauonderzoek

2.1 Methoden

In het kader van het bureauonderzoek zijn verschillende bronnen geraadpleegd (zie literatuurlijst). Om inzicht te krijgen in het voorkomen van archeologische vindplaatsen in of nabij het plangebied is het ARCHEologisch Informatie Systeem (ARCHIS) van de Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten (RACM) geraadpleegd.

2.2 Resultaten

Geologie en geomorfologie

Het plangebied bestaat geomorfologisch gezien uit daluitspoelingswaaiers bestaande uit grofzandige en grindrijke afzettingen. In een aantal gevallen is hierop dekzand afgezet (Willemse, 2005).

Bodem

Op de bodemkaart is het plangebied als 'niet gekarteerd' aangegeven.

Archeologie

In ARCHIS staan uit (de directe omgeving van) het plangebied (straal 500 m) geen archeologische vindplaatsen geregistreerd. Op de Archeologische Monumentenkaart staan in de directe omgeving van het plangebied geen archeologische monumenten geregistreerd.

Archeologische verwachting

Volgens de Archeologische verwachtingskaart Rheden (Willemse, 2005) geldt voor het plangebied een hoge archeologische verwachting (landschap van de daluitspoelingswaaierafzettingen). Deze eenheid (*Daluitspoelingswaaier zonder enkeerdgronden*) wordt als volgt omschreven: Buiten het gebied waar volgens de bodemkaart (Stiboka, 1975) enkeerdgronden voorkomen (globaal tussen de Dierensche en Scharensche Enk), komt een dun pakket (30-50 cm) humeus, zwak grindhoudend zand voor. Tussen gemiddeld 30 en 40 cm -Mv gaat het profiel over in een zwak siltige, grofzandige, zwak grindhoudende afzetting waarin zich in de meeste gevallen een dunne podzolbodem heeft ontwikkeld. Deze gaat overal binnen circa 1,0 m -Mv over in de natuurlijke, (licht)gele C-horizont.

Gezien het bodemtype en de geomorfologie van het plangebied wordt verwacht dat archeologische resten zich aan of direct onder het oppervlak bevinden. Daardoor zijn ze zeer kwetsbaar geweest voor latere bodembewerking. Op de bonne-

kaart uit 1903 is het terrein heideveld met hier en daar bomen en duinen. Tegenwoordig ligt het plangebied in de bebouwde kom. Binnen de bebouwde kommen van de verschillende dorpen is het waarschijnlijk dat de bodem door graafactiviteiten over een groot oppervlak diep (dieper dan 50 cm -Mv) is verstoord en dat archeologische resten ten dele aangetast zijn geraakt. Op basis van recente archeologisch onderzoek binnen de bebouwde kom van Dieren (Willemse, 2005) moet echter worden geconcludeerd dat verspreid in de bebouwde kom tevens zones voorkomen waar de bodemverstoringen tot op heden gering kunnen zijn geweest en waar de aanwezigheid van gave bodemprofielen en hierin aanwezige archeologische waarden niet kan worden uitgesloten. Te denken valt aan groenzones, overhoekjes, particuliere tuinen en overige terreinen waar een diepe bodemverstoring niet op voorhand vaststaat.

Op basis van de geomorfologie en het onderzoek van Willemse geldt voor het plangebied een hoge archeologische verwachting voor vindplaatsen vanaf het Laat Paleolithicum B (Willemse, 2005).

Periode	Datering			
Nieuwe tijd	1500	-	heden	
Late Middeleeuwen	1050	-	1500	na Chr.
Vroege Middeleeuwen	450	-	1050	na Chr.
Romeinse tijd	12 voor	-	450	na Chr.
IJzertijd	800	-	12	voor Chr.
Bronstijd	2000	-	800	voor Chr.
Neolithicum (nieuwe steentijd)	5300	-	2000	voor Chr.
Mesolithicum (midden steentijd)	8800	-	4900	voor Chr.
Paleolithicum (oude steentijd)	300.000	-	8800	voor Chr.

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

3 Veldonderzoek

3.1 Methoden

De boringen zijn zo gelijkmatig mogelijk verdeeld over het plangebied. De gehanteerde methode wordt geschikt geacht voor het opsporen van de meeste in dit gebied te verwachten nederzettingsterreinen uit de periode Laat Neolithicum t/m Nieuwe Tijd. Deze methode is niet geschikt om verkavelingspatronen, graven en andere zeer lokale archeologische resten in kaart te brengen (Tol e.a., 2004).

Er is geboord tot maximaal 1,35 m -Mv met een Edelmanboor met een diameter van 15 cm. De boringen zijn lithologisch conform NEN 5104 (Nederlands Normalisatie-instituut, 1989) beschreven en met meetlinten ingemeten (x- en y-waarden). Het opgeboorde materiaal is gezeefd met een zeef met een maaswijdte van 0,5 cm; het zeefresidu is met het blote oog geïnspecteerd op het voorkomen van archeologische indicatoren.

3.2 Resultaten

Geologie en bodem

In boring 1 is onder een strooisellaag van circa 15 cm dik een dun cultuurdek aangetroffen van ongeveer 15 cm dik. Hieronder bevindt zich de C- horizont die bestaat uit donkergeel, matig grof, matig grindhoudend zand. Dit materiaal wordt geïnterpreteerd als behorende tot een daluitspoelingswaaier. In de boringen 2, 3 en 4 is waargenomen dat de bodem is verstoord tot 65 á 110 cm -Mv met daarin deels een vergraven C-horizont. Hieronder bevindt zich de onverstoorde C-horizont, eveneens bestaande uit daluitspoelingswaaiermateriaal. De bodem in de boringen 5 en 6 is slechts tot 15 cm -Mv verstoord. Hieronder bevindt zich de C-horizont. Dit afwijkende beeld is te verklaren doordat hier een deel van de inmiddels gesloopte bebouwing gestaan heeft.

Archeologie

Tijdens het veldonderzoek zijn in de 6 boringen geen archeologische indicatoren aangetroffen. Aangezien het bodemprofiel bovendien tot in de C-horizont verstoord is, is er geen aanleiding om de aanwezigheid van archeologische resten in het plangebied te vermoeden.

4 Conclusies en aanbevelingen

4.1 Conclusies

Tijdens het veldonderzoek zijn geen aanwijzingen gevonden voor archeologische vindplaatsen in het plangebied. In de boringen is geen intact bodemprofiel aangetroffen.

4.2 Aanbevelingen

Op grond van het ontbreken van aanwijzingen voor de aanwezigheid van archeologische resten wordt ten aanzien van het plangebied geen vervolgonderzoek aanbevolen.

Wel maken wij u erop attent dat bij iedere gravende activiteit het aantreffen van (niet voorspelbare) toevalsvondsten niet kan worden uitgesloten. Indien hiervan sprake mocht zijn, dient de overheid (RACM) hiervan op de hoogte te worden gesteld in het kader van de meldingsplicht (Monumentenwet 1988, Artikel 47)

Met betrekking tot de bevindingen van onderhavig onderzoek dient contact opgenomen te worden met de gemeente Rheden

Literatuur

- Nederlands Normalisatie-instituut**, 1989. *Nederlandse Norm NEN 5104, Classificatie van onverharde grondmonsters*. Nederlands Normalisatie-instituut, Delft.
- ROB**, 2005. *Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW) versie 2.1*. Ontleend aan <http://www.archis.nl>.
- ROBAS Producties**, 1989. *Historische Atlas Gelderland. Chromotopografische kaart des Rijks, schaal 1:25.000*. ROBAS Producties, Den IJp.
- Tol, A., P. Verhagen, A. Borsboom & M. Verbruggen**, 2004. Prospectief boren; een studie naar de betrouwbaarheid en toepasbaarheid van booronderzoek in de prospectiearcheologie. *RAAP-rapport 1000*. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Amsterdam.
- Willemse, N.W.**, 2005. Inventariserend veldonderzoek (verkenning) bebouwde kommen gemeente Rheden: Velp, Rheden, De Steeg, Ellecom, Dieren, Spankeren en Laag Soeren. *RAAP-rapport 1071*. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Amsterdam.

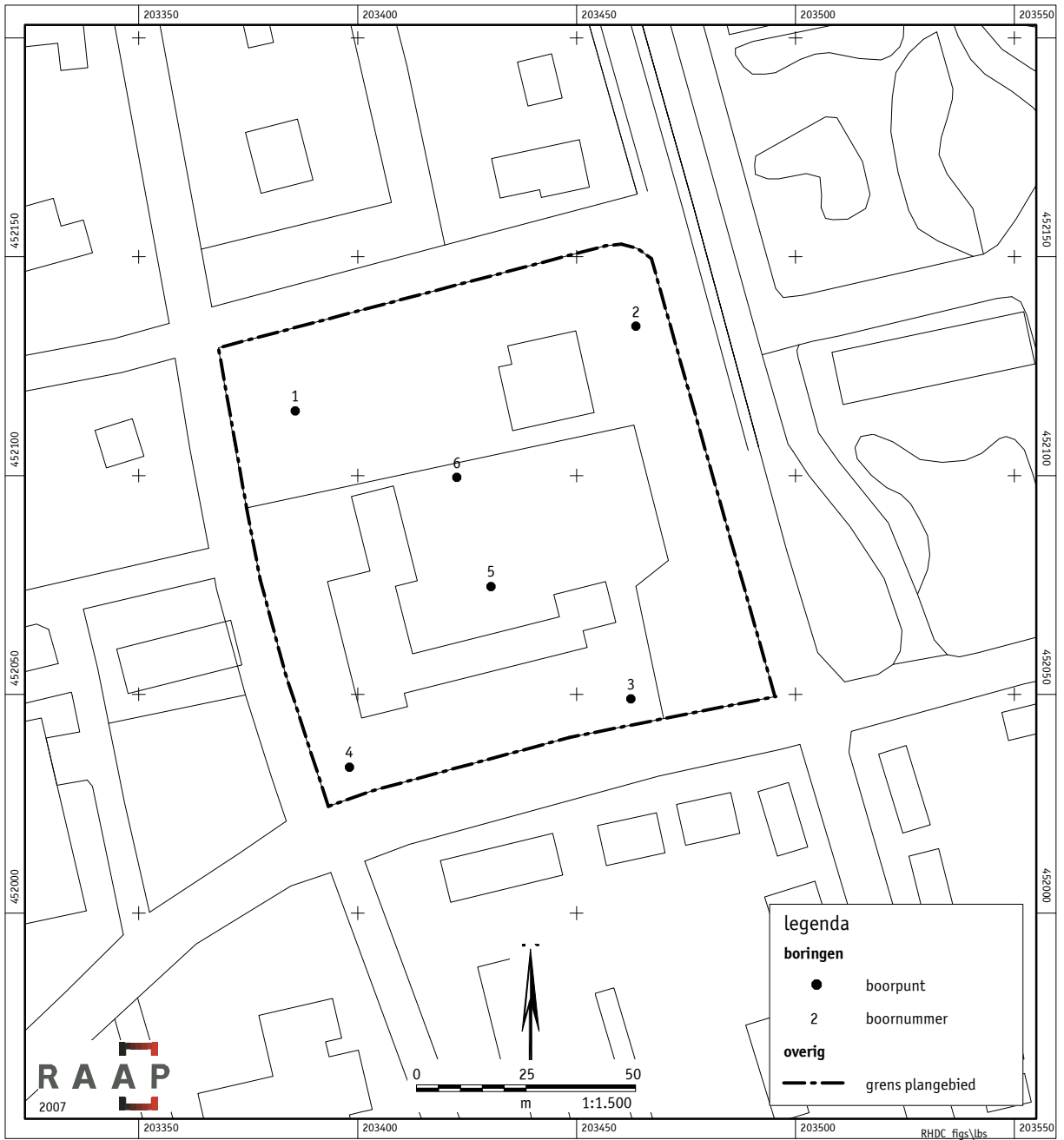
Gebruikte afkortingen

ARCHIS	ARChEologisch Informatie Systeem
IKAW	Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden
-Mv	beneden maaveld
RACM	Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten

Overzicht van figuren en tabellen

Figuur 1. Boorpuntenkaart.

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

Figuur 1. Boorpuntenkaart.